

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/999
Toplantı Tarihi/Sayısı : 13.10.2022/23
Karar Numarası : 2022/757
Başvuran : E.B.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Diyarbakır E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumunda sağlık koşullarının yeterli olmadığı, hastaneye gidip tahlil yaptırmasına rağmen sonuçlarının verilmediği, psikolojik olarak sıkıntılar yaşadığı, uyurgezerlik problemi olduğu halde tedavisinin yapılmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran özetle;

a. Bulduğu ceza infaz kurumunda sağlık koşullarının yeterli olmadığını, hastaneye gidip tahlil yaptırmasına rağmen sonuçlarının tarafına verilmediğini,

b. Psikolojik olarak sıkıntılar yaşadığını, gözünden problem yaşadığını, hastaneye gittiğinde faydası olmayan ilaçlar verildiğini,

c. Uyurgezerlik problemi olduğunu bu sebeple geceleri koğuştaki kalan arkadaşlarına zarar vermekten çekindiğini, rahatsızlığını bildirmesine rağmen cezai tarafından kendisine dönüş yapılmadığını, bu sebeplerden ötürü kendisine sağlık hakkı çerçevesinde yardım edilmesini talep etmektedir.

3. Diyarbakır E Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 15.11.2021 tarihli yazılı görüşte özetle;

a. Hükümlünün sağlık dosyasının tetkik edildiğini; başvuranın dilekçesine yönelik ceza infaz kurumunda görmüş olduğu tedavilere ilişkin sağlık fişlerinin sunulduğunu, 23.09.2019 tarihinde göz problemi ile ilgili rahatsızlığını iletildiğini bunun üzerine Diyarbakır E Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu servisinden Diyarbakır Eğitim Araştırma Hastanesi Göz Kliniğine sevk edildiğini yapılan muayenede ilaç reçete edildiğini ve ilaçların tarafına verildiğini,

b. 04.02.2020 tarihinde hükümlünün cilt rahatsızlığını bildirmesi üzerine Diyarbakır E Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu servisinden Diyarbakır Eğitim Araştırma Hastanesi Cildiye Kliniğine sevk edildiğini yine yapılan muayenede ilaç reçete edildiğini ve ilgili ilaçların tarafına verildiğini,

c. 02.03.2021 tarihinde hükümlünün bacaklarındaki uyuşma nedeniyle Diyarbakır Eğitim Araştırma Hastanesi Kardiyoloji Kliniğine sevkini yapıldığını, yapılan muayenede tüm kalp boşluklarının normal genişlikte ve duvar kalınlıklarının, hareketlerinin, kapak yapısı ve akımlarının normal olduğunun raporlandığını,

d. 07.05.2021 tarihinde hükümlünün uyurgezer rahatsızlığından dolayı Diyarbakır Eğitim Araştırma

Hastanesi Psikiyatri Bölümüne sevkini yapıldığını, yapılan muayenede ilaç reçete edildiğini anksiyete bozukluğu nedeniyle ... adlı ilacın tarafına verildiğini, bu hususla ilgili durum bildirir raporunun dosyaya eklendiğini,

e. Hükümlünün 27.06.2019, 03.07.2019, 05.09.2019, 08.01.2020, 29.01.2020, 07.02.2020, 19.02.2020, 18.03.2020, 13.05.2020, 21.08.2020, 14.01.2021, 25.02.2021, 02.03.2021, 02.04.2021, 07.05.2021, 02.07.2021, 11.10.2021, 08.11.2021 tarihlerinde kurum revir birimlerine çıkartılarak muayenesinin yapıldığını ve konulan tanılara ilişkin ve sürekli kullandığı ilaçların reçete edildiğini, reçete edilen ilaçların anlaşmalı eczaneden temin edilerek hükümlüye teslim edildiğini,

f. Sağlık evraklarından da anlaşılacağı üzere hükümlünün gerek kurum reviri gerekse ileri tetkik ve tedavi merkezlerinde tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığını, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiğini, sevk işlemi yapılmadığı ve ilaçlarının verilmediği iddialarının gerçeği yansıtmadığını, hükümlünün tedavi imkanlarından her tarihte ve her koşulda yararlandığını, halen tedavisinin devam ettiğini belirtmiştir. Ayrıca alınan yazılı görüşte sağlık fişleri, reçeteleri, sevk bilgileri dosyaya sunulmuştur.

g. Muhatap idarenin cevabi yazısı, 11.11.2021 tarihli yazı ile başvurana yazılı görüşünü sunması için gönderilmiş ancak başvuran tarafından söz konusu yazıya bir cevap verilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

5. 20.04.2016 tarih ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 24.11.2017 tarih ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

7. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenabilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranın iddiaları, Diyarbakır E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün yanıtı ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların

birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (*Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları*, 2002).

10. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (*AIHM, Selmouni/Fransa [BD], B.No: 25803/94, 28.07.1999, para.95; Assenov ve diğerleri/Bulgaristan, B.No: 24760/94, 28.10.1998, para.93.*).

11. Başvuran bulunduğu ceza infaz kurumunda sağlık koşullarının yeterli olmadığı, rahatsızlıklarından dolayı hastaneye gidip tahlil yaptırmasına rağmen sonuçlarının verilmediği, psikolojik olarak sıkıntılar yaşadığı uyurgezerlik problemi olduğu ve bu durumu iletmesine rağmen tarafına dönüş yapılmadığını öne sürmektedir. Muhatap Kurum ise başvuranın revirde muayenelerinin yapıldığını, gerekmesi halinde hastaneye sevk edildiğini, doktorlar tarafından ilaçlarının reçete edildiğini ve reçete edilen ilaçların tarafına verildiğini bildirmiştir.

12. Başvuru dosyası ve eklerinden; başvuranın yaklaşık 2 yıllık süre içerisinde 18 kez kurum revirinde muayenesinin yapıldığı, konulan tanılara ilişkin veya sürekli kullandığı ilaçların reçete edildiği, reçete edilen ilaçların anlaşmalı eczanelerden temin edilerek teslim edildiği anlaşılmaktadır.

13. Ayrıca başvuranın 02.03.2021 tarihinde bacaklarındaki uyuşma nedeniyle Diyarbakır Eğitim Araştırma Hastanesi Kardiyoloji Kliniğine sevkini yapıldığı, doktor raporunda tüm kalp boşluklarının normal genişlikte ve duvar kalınlıklarının, hareketlerinin, kapak yapısı ve akımlarının normal olduğunun raporlandığı, akabinde 07.05.2021 tarihinde hükümlünün uyurgezer rahatsızlığından dolayı Diyarbakır Eğitim Araştırma Hastanesi Psikiyatri Bölümüne sevkini yapıldığı, yapılan muayenede ilaç reçete edildiği, anksiyete bozukluğu nedeniyle ... adli ilacın tarafına verildiği, bu hususla ilgili durum bildirir raporunun dosyaya eklendiği tespit edilmiştir.

14. CPT'ye göre mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (*[CPT/Inf (93) 12], para.34.*).

15. AIHM, mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (*AIHM, Wenerski – Polonya, B. No: 44369/02, K.T: 20.01.2009, para.58.*). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (*AIHM, Krivolapov – Ukrayna, B.No: 5406/07, K.T: 02.10.2018, para.76.*).

16. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün "*Hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavilerinin yapılacağı hastaneler*" başlıklı 34'üncü maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir:

"(1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavileri, bulunduğu yer ya da en yakın Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koşullarında yapılır.

2) Bu hastanelere gönderilen hükümlü ve tutukluların başka yerlerdeki hastanelere sevki sağlık kurulu raporuyla; acil ve hayati tehlikesi bulunması hâlinde ise varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilen ve başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin

hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleşmediği, hastaya nerede ve ne tür tedavinin uygulanması gerektiğini açıkça belirten bir raporla olur. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğu bulunan Devlet veya niversite hastaneleri tercih edilir.

3) Hükümlü ve tutuklular acil haller dışında özel sağlık kuruluşlarına sevk edilmez.

4) Kampüslerde kurulan semt polikliniklerinde, kampüste bulunan ceza infaz kurumu hasta hükümlü ve tutuklularının yanında, başka ceza infaz kurumlarından gelen hasta hükümlü ve tutukluların da muayene ve tedavisi yapılabilir.”

17. Somut olayda ilgili hükme uygun olarak başvuranla ilgili, ekli sağlık evraklarından da anlaşıldığı üzere başvuranın gerek kurum reviri gerekse ileri tetkik ve tedavi merkezlerinde tedavilerinin ve muayenelerinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların düzenli olarak tarafına verildiği, kronolojik olarak sunulan sağlık belgeleriyle ispatlanmış olup hükümlünün tedavi imkanlarından faydalanabildiği görülmüştür.

18. Sonuç olarak; muhatap Kurum, başvuranın gerektiği şekilde tıbbi bakım ve tedavi almasını sağlamıştır. Muhatap Kurumun ilgili mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda işlemlerini gerçekleştirdiği anlaşıldığından açıkça dayanaktan yoksun olan başvurunun "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 13.10.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul yesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul yesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul yesi

e-imzalıdır

nal SADE
Kurul yesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul yesi